

חוק הארכיונים, תשט"ו-1955

רשויות ומשפט מנהלי – ארכיונים

תוכן ענינים

2	Go	הגדרות	סעיף 1
2	Go	מינוי הגנז	סעיף 2
2	Go	מועצת ארכיונים עליונה	סעיף 3
2	Go	מנין חוקי וסדרי דיון	סעיף 3א
2	Go	החומר שיופקד בגנזך	סעיף 4
2	Go	תקופת ההפקד בגנזך	סעיף 5
2	Go	סמכויות פיקוח	סעיף 6
2	Go	סמכות לבדוק	סעיף 7
2	Go	פנקס של חומר ארכיוני פרטי	סעיף 8
2	Go	סמכויות הגנז לגבי חומר שברשות הפרט	סעיף 9
2	Go	עיון הקהל	סעיף 10
3	Go	העתקים	סעיף 11
3	Go	ביעור חומר במוסדות המדינה וכו	סעיף 12
3	Go	ביעור חומר בגנזך	סעיף 13
3	Go	ביעור חומר שברשות הפרט	סעיף 14
3	Go	העברה, עיקול ושעבוד בארכיון ציבורי	סעיף 14א
3	Go	עונשין	סעיף 15
3	Go	חומר ארכיוני המוצא מישראל	סעיף 16
3	Go	תביעה ברשות היועץ המשפטי בלבד	סעיף 17
3	Go	אגרות	סעיף 17א
4	Go	ביצוע ותקנות	סעיף 18

חוק הארכיונים, תשט"ו-1955*

הגדרות

1. בחוק זה –

"חומר ארכיוני" – כל כתב על גבי נייר או על גבי חומר אחר וכל תרשים, דיאגרמה, מפה, ציור, תו, תיק, תצלום סרט תקליט וכיוצא באלה –

- (1) המצויים ברשותו של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית, להוציא חומר שאין לו ערך של מקור;
 - (2) המצויים בכל מקום שהוא ושיש בהם ענין לחקר העבר, העם, המדינה או החברה, או שהם קשורים לזכרם או לפעולתם של אנשי שם;
- "הגנזך" – ארכיון מדינת ישראל;

2 תיקון מס' (2) תשמ"א-1981

"ארכיון ציבורי" – ארכיון שהוא בבעלותו או בהנהלתו של גוף שאין מטרתו הפקת רווחים, ואושר על ידי הממשלה, בהודעה שפורסמה ברשומות, כארכיון ציבורי;

"הגנז" – מנהל הגנזך, לרבות כל אדם שהגנז ייפה את כוחו לפעול בשמו או במקומו;

1 תיקון מס' (1) תשכ"ד-1964

"מוסד ממוסדות המדינה" – לרבות תאגיד ממלכתי או ממשלתי וכן מוסד ממלכתי שהוקם על פי חיקוק, שהממשלה, באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, הכריזה עליהם בצו כמוסד המדינה לענין חוק זה.

מינוי הגנז

2. (א) הגנז יתמנה על ידי הממשלה לאחר התייעצות במועצת הארכיונים העליונה.
- (ב) כל עוד לא נתמנה הגנז יהיה שר החינוך והתרבות יושב ראש המועצה.

מועצת ארכיונים עליונה

3. תוקם מועצת ארכיונים עליונה (להלן – המועצה), וזה הרכבה:

- (1) הגנז שיהיה יושב ראש המועצה;
- (2) בא כוח משרד החינוך והתרבות ובאי כוח אותם משרדי הממשלה שתקבע הממשלה;
- (3) באי כוח הספרייה הלאומית, הארכיון הצינוני המרכזי, הארכיון הכללי לתולדות ישראל, המועצה הארכיאולוגית המייעצת, הארכיון של צבא-הגנה לישראל וארכיונים שייקבעו על-ידי הממשלה;
- (4) המועצה רשאית להמליץ בפני הממשלה על מוסדות אחרים שבאי כוחם יצורפו למועצה;
- (5) מומחים שתמנה הממשלה אחר התייעצות במועצה, ובלבד שמספרם לא יעלה על שליש חברי המועצה בשעת המינוי.

מנין חוקי וסדרי דיון (תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964

- 3א. (א) מנין חוקי בישיבות המועצה הוא ארבעים אחוזים ממספר חבריה.

(ב) המועצה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה, במידה שלא נקבעו בתקנות.

החומר שיופקד בגנזך (תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964

4. (א) בגנזך יופקד כל חומר ארכיוני של מוסדות ממלכתיים שקדמו להקמת מדינת ישראל, וכל חומר ארכיוני של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית שנפסק קיומם ואין מוסד אחר יורש את מקומם, וכל חומר אחר של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית שאינו צריך שימוש עוד ושלא ניתן לבערו לפי התקנות, או שאין בדעתם של המוסד או של הרשות המקומית לבערו אף שניתן לבערו לפי התקנות.
- (ב) הגנז רשאי לקבל להפקדה בגנזך כל חומר ארכיוני.
- (ג) כל חומר ארכיוני שהועמד לרשותו של הגנזך, אף אם לא הועבר אליו – יראוהו כמופקד בגנזך.

תקופת ההפקד בגנזך

5. הפקדת חומר ארכיוני בגנזך היא לצמיתות, אך רשאי הגנז, בתנאים שייקבעו בתקנות, לקבל חומר ארכיוני למשמרת שאינה לצמיתות.

סמכויות פיקוח

6. הגנז יפקח על סדרי הארכיונים במוסדות המדינה וברשויות המקומיות, על שמירת החומר הארכיוני בהם ועל ביעורו.

סמכות לבדוק

7. הגנז רשאי לבדוק כל חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות, לצלמו ולהעתיקו אך לא יוכל לבדוק, לצלם ולהעתיק חומר סודי במוסדות המדינה אלא ברשות הממונה האחראי על אותו חומר.

פנקס של חומר ארכיוני פרטי

8. (א) הגנז ינהל פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים (להלן – הפנקס).

(ב) בפנקס יירשם חומר ארכיוני בעל ערך, כפי שייקבע על ידי הגנז, הנמצא בבעלותם או בהחזקתם של אנשים ומוסדות פרטיים ואינו מופקד בארכיון ציבורי.

(ג) הרישום ייעשה על יסוד הצהרת הבעלים של החומר הארכיוני, או של המחזיק בו, או על יסוד ידיעה שהגיעה לגנז על מציאות החומר.

סמכויות הגנז לגבי חומר שברשות הפרט

9. (א) הגנז רשאי לדרוש מכל אדם ידיעות על חומר ארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו.

(ב) אין הגנז רשאי לעיין בחומר ארכיוני כאמור, לצלמו, להעתיקו, לתת את התצלום או את ההעתק לעיון הקהל אלא ברשות הבעלים ובעל זכות היוצרים ובהתאם לתנאים שהגנז ובעל החומר הארכיוני הסכימו עליהם.

עיון הקהל (תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964

10. (א) כל אדם רשאי לעיין בחומר הארכיוני המופקד בגנז, אך אפשר להגביל זכות זו בתקנות. ויכול שההגבלה תהיה לפי סוגו של חומר ארכיוני ולפי תקופה קצובה מזמן היווצרו.

(ב) הופקד חומר ארכיוני שזכות העיון בו מוגבלת על פי חוק או על פי הסכם, יחולו עליו אותן ההגבלות גם בגנז.

(תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964 (תיקון מס' 2) תשמ"א-1981

(ג) (1) לענין סעיף קטן זה תקבע הממשלה ועדה של שלושה שרים;

(2) הגנז, באישור הועדה, רשאי לציין חומר ארכיוני כסודי – מטעמים של פגיעה בבטחון המדינה או ביחסי החוץ של המדינה, וכחשאי – מטעמים של פגיעה בצנעת הפרט; הגנז רשאי, בהסכמת המועצה, לעשות כאמור מטעמים אחרים;

(3) על העיון בחומר ארכיוני מן הסוגים האמורים רשאי הגנז להטיל הגבלות מיוחדות.

העתקים (תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964 (תיקון מס' 2) תשמ"א-1981

11. הגנז רשאי לתת לכל דורש העתקים, בין בכתב ובין בצורה אחרת, מכל חומר ארכיוני המופקד בגנז שאין הגבלות עיון חלות עליו.

ביעור חומר במוסדות המדינה וכו'

12. (א) לא יבוער במוסד ממוסדות המדינה או ברשות מקומית חומר ארכיוני, אלא בהתאם לתקנות.

(ב) הגנז רשאי לצוות על צילומו והעתקתו של כל חומר ארכיוני כאמור, לפני ביעורו, ועל הפקדת התצלום וההעתק בגנז.

(ג) סעיף זה לא יחול על חומר ארכיוני שביעורו דחוף מטעמים של בטחון המדינה.

ביעור חומר בגנז (תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964

13. (א) חומר ארכיוני שלדעת הגנז אין צורך עוד לשמרו, רשאי הוא לבערו כעבור שלושים יום מיום שניתנה לחברי המועצה הודעה על הכוונה לבער את החומר. הגנז רשאי לפרסם את ההודעה ברשומות ורשאי כל חבר מחברי המועצה לבקש את פרסומה בעתון יומי.

(תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964

(אא) לגבי חומר שהופקד על ידי מוסד ממוסדות המדינה או על-ידי רשות מקומית תינתן הודעה כאמור בסעיף

קטן (א) גם לאותו מוסד או לאותה רשות מקומית.

(תיקון מס' 1) תשכ"ד-1964

- (אב) הובעה תוך שלושים יום מיום ההודעה או הפרסום התנגדות לביעור, או ביקש חבר מחברי המועצה פרסום הודעה בעתון יומי והגנו התנגד לכך – תכריע המועצה.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) לא יבער הגנו חומר ארכיוני פרטי שהופקד בגנו, אלא אם הוצע קודם לבעל החומר לקבלו בחזרה ובעל החומר לא קיבלו תוך המועד שנקבע בהצעה.
- (ג) הוחלט על ביעור חומר ארכיוני שזכות העיון בו אינה מוגבלת וביקש מוסד מדעי או ציבורי או בית ספר שהחומר יימסר לו – זכאי הוא לקבלו.

ביעור חומר שברשות הפרט

14. (א) לא יבער אדם חומר ארכיוני שברשותו הפרטית אלא על פי היתר מאת הגנו, פרט לחומר שהוצע להפקדה בגנו והגנו סירב לקבלו.
- (ב) סירב הגנו לתת היתר, רשאי האדם שהחומר נמצא ברשותו לערער תוך שלושים יום לפני המועצה והחלטתה תהיה סופית.

העברה, עיקול ושעבוד בארכיון ציבורי (תיקון מס' 2) תשמ"א-1981

- 14א. (א) חומר ארכיוני שבארכיון ציבורי –
- (1) לא יועבר ממנו אלא לגנו או לארכיון ציבורי אחר;
 - (2) לא יהיה ניתן לעיקול או לשעבוד.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על העברה, עיקול או שעבוד שנעשו בהסכמת הגנו ובתנאים שקבע.

עונשין

15. (א) המבער ביודעין חומר ארכיוני שלא בהתאם לחוק זה, דינו – קנס חמש מאות לירות.
- (ב) המסרב למסור לגנו ידיעות על חומר ארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו, דינו – קנס מאתיים לירות; ואין חיובו בדין פוטר אותו מלמלא אחרי הוראת החוק שעליה נתחייב בדין.

(תיקון מס' 2) תשמ"א-1981

- (ג) המעביר חומר ארכיוני בניגוד להוראות סעיף 14א, או מוציא או מנסה להוציא חומר ארכיוני מישראל בכוונה לעקוף הוראות סעיף 16א, דינו – קנס כאמור בסעיף 61א(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, או שוויו של החומר הארכיוני, לפי הסכום הגדול יותר, ורשאי בית המשפט לצוות שהחומר הארכיוני יחולט לטובת המדינה, ואין בהרשעת אדם לפי סעיף קטן זה כדי לפטרו מלמלא אחרי הוראות סעיף 61ד.

חומר ארכיוני המוצא מישראל

16. (א) לא יוצא חומר ארכיוני מישראל אלא אם נתקיים אחד מאלה:
- (1) ניתן לגנו לעיין בחומר הארכיוני, לצלמו ולהעתיקו;
 - (2) החומר הארכיוני נרשם בפנקס והגנו ויתר על העיון בו, צילמו והעתיקו.
- (ב) צולם או הועתק חומר ארכיוני כאמור, אין הגנו רשאי לתת את התצלום או ההעתק לעיון לקהל אלא ברשות הבעלים ובעל זכות היוצרים ובהתאם לתנאים שהגנו ובעל החומר הארכיוני הסכימו עליהם.
- (ג) הגנו יאשר למוציא החומר הארכיוני מישראל, בתעודה או בכל דרך אחרת, שניתן לגנו לעיין בחומר הארכיוני, לצלמו ולהעתיקו, או שהחומר הארכיוני נרשם בפנקס והגנו ויתר על העיון בו, צילמו והעתיקו.

(תיקון מס' 2) תשמ"א-1981

- (ד) המוציא או העומד להוציא חומר ארכיוני מישראל, בלי שנתקיים אחד התנאים בסעיף קטן (א), חייב להעמיד לרשות הגנו, לפי דרישתו, את כל החומר הארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו, לצילום או להעתקה, והוראות סעיף קטן (ב) יחולו על התצלום או ההעתק שנעשו לפי זה.

תביעה ברשות היועץ המשפטי בלבד

17. לא תוגש תביעה פלילית לפי חוק זה, אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל או בהסכמתו.

אגרות (תיקון מס' 2) תשמ"א-1981

17א. (א) ראש הממשלה רשאי לקבוע בתקנות אגרות בעד כל פעולה של הגנז או עובד אחר של הגנזך לפי חוק זה ובעד עיון בחומר ארכיוני בגנזך, והוא רשאי לקבוע את האגרה לסוגים מיוחדים של חומר ארכיוני ולקבוע פטורים מתשלום האגרה.

(ב) בתקנות לפי סעיף קטן (א) רשאי ראש הממשלה לקבוע שהעתקים של חומר ארכיוני בגנזך, או של סוגים מיוחדים של חומר כזה, יינתנו תמורת תשלום הוצאות ההעתקה לפי חשבון של הגנז.

ביצוע ותקנות

18. (א) הממשלה^[1] רשאית להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע חוק זה.

(תיקון מס' 2) תשמ"א-1981

(ב) בתקנות ייקבעו כללים שלפיהם ניתן לאשר ארכיון כארכיון ציבורי ולבטל אישור כאמור, וכן כללים לסדרי ניהול של ארכיונים ציבוריים ודרכי הפיקוח של הגנז עליהם; תקנות על פי סעיף קטן זה טעונות אישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

(ג) לא יותקנו תקנות אלא אחר התייעצות במועצה.

יצחק בן-צבי	משה שרת
נשיא המדינה	ראש הממשלה

* פורסם ס"ח תשט"ו מס' 171 מיום 27.1.1955 עמ' 14 (ה"ח תשי"ב מס' 129 עמ' 314).
תוקן ס"ח תשכ"ד מס' 431 מיום 15.7.1964 עמ' 144 (ה"ח תשכ"ג מס' 571 עמ' 332) – תיקון מס' 1.
ס"ח תשמ"א מס' 1014 מיום 31.3.1981 עמ' 152 (ה"ח תש"ם מס' 1454 עמ' 218) – תיקון מס' 2.

^[1] סמכויות הממשלה הועברו לראש הממשלה י"פ תשט"ו מס' 407 עמ' 637.